

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ НАБУТТЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Ірина Коваль

*доктор юридичних наук, професор,
декан юридичного факультету Донецького національного університету
імені Василя Стуса, провідний науковий співробітник
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України
ORCID: 0000-0001-9348-3061*

У статті досліджено стан правового забезпечення інтересів суб'єктів господарювання у сфері набуття і реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності. Виявлено проблему розмежування прав творця і роботодавця у разі створення службового об'єкта, обрання належної норми, яку слід застосовувати. Запропоновано підхід, за яким суб'єктом права на отримання патенту/свідоцтва на службовий винахід і, як наслідок, суб'єктом майнових прав, повинен першочергово визнаватися суб'єкт господарювання – роботодавець, а творцю — працівнику повинно надаватися належне мотивуюче і стимулююче матеріальне забезпечення.

Ключові слова: інтелектуальна власність, службовий об'єкт права інтелектуальної власності, захист прав та інтересів суб'єктів господарювання, спори в господарській діяльності, суб'єкт господарювання, господарський оборот

Постановка проблеми. Об'єкти інтелектуальної власності, як вирішальний фактор економічного зростання, широко використовуються в процесі здійснення господарської діяльності, надаючи їй ознак інноваційності. Суб'єкти господарювання максимально зацікавлені в підвищенні конкурентоздатності продукції, оновленні її асортименту, формуванні та просуванні власного бренда, що досягається, насамперед, завдяки впровадженню в процесі виробництва і реалізації продукції різноманітних нововведень, іннова-

Юлія Павлюченко

*доктор юридичних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри господарського
та адміністративного права Донецького національного
університету імені Василя Стуса
ORCID: 0000-0003-1504-8384*

цій, технологій, торговельних позначень тощо. Загалом це стосується діяльності з високою доданою вартістю, яка базується на широкому використанні технологій, інновацій і спрямована на створення унікальних продуктів. Фахівці позначають цей сектор економіки умовно — «креативна економіка».

Разом з цим, ураховуючи, що творцями результатів інтелектуальної діяльності виступають виключно фізичні особи, повнота дій суб'єктів господарювання щодо реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності безпосередньо залежить від належного врегулювання порядку набуття і розподілу прав на зазначені об'єкти, беручи до уваги, що значна частина результатів інтелектуальної власності в економічній сфері створюється саме працівниками. Останні під час виконання своїх трудових обов'язків або за дорученням роботодавця реалізують творчі здібності, вирішують певні виробничі завдання і створюють цілеспрямовано або побічно відповідні інтелектуальні розробки, які можуть отримати правову охорону та сформувані для суб'єкта господарювання нематеріальний актив.

Національне законодавство містить певні правила регулювання відносин щодо набуття і реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності, створені під час виконання трудових обов'язків (так звані службові об'єкти інтелектуальної власності). Проте норми Цивільного кодексу України (далі — ЦК України), спеціальних законів встановлюють неоднакові підходи до врегулювання цього питання, включають приписи, які підлягають різному тлумаченню і, відповідно, застосуванню. Такий стан законодавчого регулювання створює на практиці невизначеність для суб'єктів зазначених правовідносин у їхніх правах та обов'язках, негативно впливає на реалізацію інтересів цих суб'єктів, стабільність договірних зобов'язань, створює загрозу порушення їхніх прав.

Літературний огляд. Наукові розробки окресленої проблематики представлені в працях, зокрема, В. Дмитришина [1], Я. Вороніна [2], А. Кодинця [3], Т. Ярошенко [4]. Дослідження вказаних та інших авторів ґрунтуються переважно на засадах диспозитивності цивільно-правового регулювання і визнанні пріоритету особистих немайнових і майнових прав та інтересів фізичної особи, автора. Однак досліджувані правовідносини потребують комплексного аналізу, що повинен враховувати як інтереси творця, так і інтереси суб'єкта інноваційної діяльності, який забезпечує фінансові, організаційні, матеріальні умови для створення, апробації, оформлення відповідних інтелектуальних розробок, їх доведення до стану впровадження у виробничі процеси.

З огляду на зазначене, **метою дослідження є** виявлення інтересів суб'єктів господарювання у сфері набуття і реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності, які створені під час виконання трудових обов'язків, обґрунтування пропозицій з удосконалення правового забезпечення набуття і реалізації таких інтересів.

Виклад основного матеріалу. У ЦК України передбачено кілька норм, що регулюють розподіл прав інтелектуальної власності на об'єкти інтелектуальної власності, створені під час виконання трудового договору. Так, статтею 429 «Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту)», яка за своїм змістом є загальною, оскільки поширюється на всі види об'єктів інтелектуальної власності, встановлено, що «особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт»; стосовно майнових прав закріплено таке правило: «Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту), належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якій він працює, *спільно*, якщо інше не встановлено цим *Кодексом або договором*».

Єдиним прикладом іншого правила, встановленого цим кодексом, є норма щодо об'єктів авторських прав, яка закріплена в статті 440 ЦК України і передбачає, що майнові права інтелектуальної власності на твір, створений у зв'язку з виконанням трудового

договору (контракту), переходять до юридичної або фізичної особи, де або у якій працює автор, з моменту створення службового твору у повному складі, якщо інше не передбачено договором чи законом.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» також регулює питання майнових прав на службові твори. Так, у ч. 2 статті 14 «Авторське право на службовий твір» передбачено, що «майнові права на службовий твір переходять до роботодавця з моменту створення службового твору у повному складі, якщо інше не передбачено цим Законом, трудовим договором (контрактом) або іншим договором щодо майнових прав на службовий твір, укладеним між працівником (автором) і роботодавцем. Якщо майнові права на твір переходять до роботодавця, працівник, який є автором службового твору, має право на винагороду».

Узагальнивши наведені положення щодо суб'єктів майнових прав на службові твори, можна дійти висновку, що спеціальні норми авторського законодавства, які містяться в ЦК України (ст. 440) і спеціальному законі (ст. 14), спрямовані на перехід майнових прав на службові твори до роботодавця, якщо інше не передбачено договором. У цьому разі йдеться про перехід майнових авторських прав від творця до роботодавця на підставі закону, як це передбачено ч. 2 статті 5 Закону України «Про авторське право і суміжні права», згідно з якою суб'єктами майнових авторських прав можуть бути також інші фізичні або юридичні особи, до яких перейшли майнові права на твір на підставі правочину або закону. Тому укладення відповідного договору між працівником і роботодавцем у такому разі не вимагається. Договір буде необхідним, якщо сторони вирішать по-іншому визначити суб'єкта майнових прав на службовий твір.

Законодавство у сфері промислової власності також регулює суб'єктний склад прав відносин щодо службових винаходів, корисних моделей, промислових зразків. Так, Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» містить статтю 9 «Право роботодавця», яка встановлює, що «право на реєстрацію службового винаходу (корисної моделі) має роботодавець винахідника, якщо інше не передбачено договором». Отже, йдеться не про перехід прав роботодавцю, а виникнення у нього права на реєстрацію службового винаходу та отримання патенту. Це зумовлено тим, що на відміну від авторських прав, які виникають автоматично з моменту створення твору, права на винахід, корисну модель, промисловий зразок потребують державної реєстрації. Це унеможливує перехід майнових прав на службові винаходи до роботодавця з моменту їх створення, адже закон передбачає спеціальний порядок дій з боку працівника і роботодавця, які вони мають вчинити, щоб роботодавець реалізував можливість подати заявку на реєстрацію службового об'єкта і стати правовласником. Так, відповідно до частин 2, 3, 4 статті 9 вказаного закону винахідник подає роботодавцю письмове повідомлення про створений ним службовий винахід (корисну модель) з описом, що розкриває суть винаходу (корисної моделі) достатньо ясно і повно. Якщо право на реєстрацію службового винаходу (корисної моделі) належить роботодавцю, він повинен протягом чотирьох місяців від дати одержання від винахідника повідомлення подати до НОІВ заявку на державну реєстрацію винаходу (корисної моделі) або передати право на таку реєстрацію іншій особі, або прийняти рішення про збереження службового винаходу (корисної моделі) як конфіденційної інформації. У цей же строк роботодавець повинен укласти з винахідником письмовий договір щодо розміру та умови виплати йому винагороди відповідно до економічної цінності винаходу (корисної моделі) і (або) іншої вигоди, яка може бути одержана роботодавцем. Якщо роботодавець не виконає зазначених вимог у встановлений строк, то право на реєстрацію службового винаходу (корисної моделі) переходить до винахідника або його правонаступника.

Аналогічні положення закріплено щодо прав на службові промислові зразки в статті 8 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки».

Серед об'єктів промислової власності окреме місце займають торговельні марки, які також можуть бути створені працівником під час виконання службових обов'язків. Однак Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» не містить жодних положень стосовно правового режиму службових торговельних марок та не використовує взагалі таке поняття. І це цілком виправдано. Розрізняльне позначення до моменту його визнання державою торговельною маркою за результатами експертизи перебуває в режимі або об'єкта авторського права (якщо містить творчі елементи) або просто звичайного слова, малюнка, фрази. На цьому етапі твір, що є основою торговельної марки, має творця, проте така фізична особа виступає автором саме твору (у тому числі службового), а не торговельної марки. У такого автора виникає комплекс особистих немайнових і майнових прав саме на твір. У разі, якщо твір є службовим, застосовуються правила про розподіл майнових прав на службові твори. Натомість, суб'єктом прав на торговельну марку стане особа, яка отримала відповідне свідоцтво в результаті реєстрації торговельної марки.

Проведений системний аналіз законодавчих положень щодо закріплення і переходу майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, створені у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту) (службові твори, винаходи, корисні моделі, промислові зразки) дає підстави для такого висновку. У законодавстві існують різні підходи до регулювання цього питання на загальному рівні та в спеціальних нормах, а саме: ч. 2 статті 429 ЦК України встановлює як загальний принцип спільне володіння майновими правами творцем і роботодавцем на об'єкти інтелектуальної власності, створені у зв'язку з виконанням трудового договору (контракту); спеціальні норми щодо особливостей закріплення майнових прав на конкретні види об'єктів інтелектуальної власності однозначні в закріпленні майнових прав на службові твори, винаходи, корисні моделі, промислові зразки саме за роботодавцями – суб'єктами господарювання. При цьому слід уточнити, що і загальна, і спеціальні норми допускають можливість зміни вказаних правил у конкретному договорі між працівником і роботодавцем.

За умов такого регулювання на практиці відсутнє чітке розуміння прав працівника і роботодавця у разі створення як результату трудової діяльності службового об'єкта інтелектуальної власності, існують проблеми в обранні належної норми, яку слід застосовувати.

Тривалий час значну проблему щодо майнових прав на службові об'єкти інтелектуальної власності становили суперечності саме між положеннями ЦК України та спеціального Закону України «Про авторське право і суміжні права», на що звертали увагу в науці [3, 145] та в судовій практиці. Так, Касаційний цивільний суд у постанові від 4 серпня 2021 року, посилаючись на ч. 2 статті 429 ЦК України, вказав, що нормами чинного ЦК України, на відміну від Закону України «Про авторське право і суміжні права», передбачено розподіл майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт, створений працівником у зв'язку з виконанням трудового договору, між працівником і роботодавцем [5]. Відповідна уніфікація підходів стосовно майнових прав на службовий твір відбулася лише наприкінці 2022 року, що, як очікується, матиме позитивний вплив на розвиток відносин у цій сфері, сприятиме реалізації та захисту прав як автора твору, так і суб'єкта господарювання, у якого працює автор.

Слід також зазначити, що в судовій практиці, зокрема при розгляді справ про захист майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, мала місце проблема вибору закону, який потрібно застосовувати для вирішення спору. Подібне питання поставало й у науці. Зокрема А. Кодинець, привертаючи увагу до статті 429 ЦК України, ставив питання стосовно того, який акт слід застосовувати, «чи-то ЦК України, який прийнятий пізніше, проте містить загальну норму, яка закріплює спільну належність майнових прав на службовий об'єкт інтелектуальної власності роботодавцю і працівнику, чи-то раніше прийняті спеціальні закони, які закріплюють

належність цих прав роботодавцю». На думку науковця, вирішення цієї проблеми можливе на основі статті 4 ЦК України [3, 145].

Повертаючись до аналізу судової практики, варто акцентувати увагу на тому, що останніми роками склався підхід, відповідно до якого ЦК України розглядається як основний регулятор цивільних відносин, а не окремі закони. Судді тлумачать статтю 4 ЦК України таким чином, що законодавець встановлює пріоритет цього кодексу над іншими законодавчими актами. Зокрема суддя Верховного Суду В. Крат зазначає стосовно проблеми ієрархії актів законодавства в певній сфері відносин, що «хоча в ієрархії законодавчих актів пріоритет належить ЦК України, значна кількість законодавчих актів, що регулюють певну сферу цивільних відносин, містить власну систему, причому з різною модифікацією в їх ієрархії. Це неправильний підхід, він дезорієнтує учасників цивільного обороту щодо вибору норм, які регулюють ті чи інші відносини», і додає, що «в таких ситуаціях пріоритетними є саме норми ЦК України — основного акта цивільного законодавства» [6].

Таке тлумачення втілюється в судовій практиці. Так, Велика Палата Верховного Суду зазначає, що хоча спеціальний закон прийнятий пізніше, проте статтею 4 ЦК України встановлено, що інші закони України приймаються відповідно до Конституції України та ЦК України, а на суб'єкта права законодавчої ініціативи, що подає до Верховної Ради України проект закону, який регулює цивільні відносини інакше, ніж ЦК України, покладено обов'язок одночасно подати і проект закону про внесення змін до ЦК України, які повинні розглядатися одночасно. На думку суду, оскільки на момент виникнення спірних правовідносин відповідні зміни до ЦК України внесені не були, з огляду на положення статті 4 ЦК України застосування колізійного принципу «*lex posterior derogat priori*» у цій ситуації є неможливим. Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що спеціальні норми закону можуть містити уточнюючі положення, проте не можуть прямо суперечити положенням ЦК України, а вказівка у ЦК України про необхідність прийняття інших законів відповідно до цього нормативно-правового акта є достатньою підставою вважати, що норма ЦК України превалює над однопредметною нормою іншого нормативно-правового акта, який має юридичну силу закону України [7].

Не вдаючись до аналізу зазначеної позиції ВС, у досліджуваному контексті маємо констатувати, що в площині правозастосування складається ситуація, що саме ЦК України буде мати пріоритет у регулюванні спірних питань закріплення майнових прав на службові об'єкти інтелектуальної власності. І враховуючи, що норма статті 429 ЦК України допускає відступ від загального правила про спільне володіння майновими правами творцем і роботодавцем лише у випадках, передбачених цим кодексом, можна констатувати, що стосовно прав на службові винаходи, корисні моделі, промислові зразки не допускається іншого (спеціального) регулювання нормами спеціальних законів.

Це означатиме, що за умов визнання пріоритету ЦК України неможливо буде застосувати норму Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», згідно з якою саме роботодавець має право на реєстрацію винаходу. Це створює нерівні можливості для роботодавців у разі створення службових об'єктів авторського права і службових об'єктів промислової власності. Однак більш шкідливим такий підхід буде для здійснення інноваційної діяльності суб'єктами господарювання. Принцип спільного володіння майновими правами на службовий винахід, корисну модель, промисловий зразок означатиме, що роботодавець у всіх питаннях вирішення юридичної долі службового об'єкта буде залежати від працівника (другого з його подружжя, спадкоємців). Варто погодитися з А. С. Штефан у тому, що «спільне здійснення майнових прав на практиці може бути надзвичайно утрудненим» [8, 30], у зв'язку з чим знижується соціальна цінність такого суб'єктивного права, яке особливо важливе для суб'єктів господарювання, змістом діяльності яких є створення об'єктів інтелектуальної власності.

Слід звернути увагу, що взаємовідносини між працівником і роботодавцем на етапі до звернення в НОІВ з метою отримання охоронного документа ЦК України не регулює. Це регулюється спеціальним законом, який застосовує принципово іншу логіку, порівняно з ЦК України, до визначення суб'єктів права на отримання патенту на службовий винахід, а отже, і суб'єктів виключних майнових прав, а саме: залежно від дотримання роботодавцем окреслених умов таким суб'єктом може бути роботодавець, будь-яка інша особа, якій роботодавець передав право на отримання патенту, або працівник — винахідник.

Віднайдення виваженого узгодженого підходу до кола суб'єктів — правовласників службових винаходів, корисних моделей, промислових зразків є важливим питанням з огляду на необхідність однозначного визначення управомоченої особи щодо використання цих об'єктів у процесі господарської діяльності, уникнення конфліктних ситуацій і можливих ризиків «втрати» патенту (визнання його недійсним за підставою «подання заявки з порушенням прав інших осіб»).

Унаслідок закріплення такої «спільності», причому без можливості зміни цього загального правила спеціальним законом (а лише на договірній основі), неврегульованими ЦК України залишаються відносини роботодавця і працівника на «допатентній» стадії, які чітко прописані у законах. Ця обставина зумовлює пріоритетне застосування норм спеціальних законів, які, до речі, закріплюють і ознаки службових об'єктів.

Стосовно об'єктів промислової власності можна однозначно стверджувати, що зміст і «дух» приписів статті 429 ЦК України не сприяє активізації та розвитку інноваційних відносин. Створювані на підприємствах нововведення спрямовані здебільшого на задоволення економічних інтересів суб'єкта господарювання — роботодавця, будучи важливим чинником формування його конкурентних переваг. Тому поява як мінімум двох правовласників з різновекторними інтересами щодо службового об'єкта з великою ймовірністю призведе до проблем узгодження їхніх інтересів та, як наслідок, варіантів поведінки, яка пов'язана з вибором форм і способів використання цих об'єктів у процесі господарської діяльності, розпорядженням правами тощо. Так, відповідно до приписів патентних законів відносини між кількома власниками патенту визначаються угодою між ними; у разі відсутності такої угоди кожен з них може використовувати винахід (корисну модель) на свій розсуд, проте не має права давати ліцензію і передавати право на винахід (корисну модель) іншій особі без згоди інших власників патенту (ч. 2 ст. 28 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»). Як свідчить господарська практика, повноправне становище робітника як співвласника патентних прав загрожує створенням ним проблем стосовно суб'єкта господарювання. Очевидно, що такий підхід не узгоджується з потребами суб'єктів господарювання в безперешкодному залученні прав промислової власності до господарського обороту, може становити загрозу їхнім інтересам щодо службових об'єктів інтелектуальної власності.

Наприклад, у рішенні Рахункової палати від 29 листопада 2018 року № 30-4 про розгляд звіту про результати аудиту ефективності використання та розпорядження майном ДП «Прозорро», що має фінансові наслідки для державного бюджету, справа щодо визнання недостовірною інформації, вказаної у цьому рішенні, було зазначено, що «ДП «Прозорро» не є повноправним власником майнових прав на усі об'єкти, що входять до складу ІТС «Prozorro», а отже, при створенні ІТС «Prozorro» не було забезпечено належного дотримання державних інтересів у частині ефективного функціонування електронної системи закупівель ... Крім того, з урахуванням вимог та за відсутності угоди між власником майнових прав на ІТС (фізична особа та підприємство), яка визначає відносини між ними, майнові права інтелектуальної власності на доопрацьовану ІТС належать приватній особі Корнійчуку В. В.» [9]. Отже, Рахункова палата висловила обґрунтовані побоювання щодо ймовірних проблем у використанні «ДП «Прозорро» службового об'єкта інтелектуальної власності, майнові права на який належать спільно фізичній особі та підприємству.

Небезпеку становлять і проблеми реалізації «спільних» прав у разі припинення трудових відносин, у тому числі у зв'язку з переходом працівника до конкуруючої організації, його смертю, виходом на пенсію тощо. Зазначено й багато інших перешкод, які є наслідком спільного здійснення прав на службові винаходи, промислові зразки, здатні ускладнити і без того проблематичний стан комерціалізації прав інтелектуальної власності у господарській сфері. Гарантії для роботодавців стосовно створюваних за їхньої інвестиційної підтримки винаходів є основною передумовою для забезпечення вкладання інвестицій в інновації.

З огляду на вищезазначене, оптимальним варіантом узгодження інтересів суб'єктів службового винахідництва видається підхід, за якого суб'єктом права на отримання патенту/свідоцтва (і як наслідок, суб'єктом майнових прав) повинен першочергово визнаватися роботодавець, а працівнику доцільно надати належне мотивуюче і стимулююче забезпечення шляхом виплати матеріальної винагороди. Для забезпечення інтересів працівника запропонований підхід повинен бути підкріплений детальною регламентацією в законодавстві розмірів, строків, підстав виплати винагороди. Слід закріпити мінімальні ставки заохочувальної винагороди, винагороди за кожне використання службового об'єкта у процентному відношенні до суми доходу, отриманого роботодавцем, винагороди у формі відсотка від платежів, отриманих роботодавцем у разі укладення ліцензійного, іншого договору з третіми особами.

Наведена пропозиція видається справедливою у відносинах між названими суб'єктами, зокрема й з урахуванням вкладу кожного з них у створення службового об'єкта інтелектуальної власності. Працівник створює об'єкт інтелектуальної власності під час виконання трудових обов'язків, отримуючи винагороду у вигляді заробітної плати. Як вказано у постанові Касаційного цивільного суду від 27 жовтня 2021 року по справі № 727/3072/18, виплата заробітної плати є оплатою за процес праці, а не винагородою за використання об'єкта права інтелектуальної власності [10]. А компенсацією автору-працівнику за відсутність у нього майнових прав на службовий об'єкт інтелектуальної власності варто розглядати виплату відповідної винагороди.

Висновки. Отже, підсумовуючи викладене, інтереси суб'єктів господарювання у сфері набуття і реалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності, створені під час виконання трудових обов'язків, можна визначити як такі, що полягають у безперешкодному використанні відповідних об'єктів у власній господарській діяльності з метою посилення її конкурентоздатності, упровадження в діяльність інноваційної складової, комерціалізації службових об'єктів інтелектуальної власності. Цього можна досягти за рахунок повної належності суб'єкту господарювання майнових прав інтелектуальної власності на службові об'єкти.

Для вирішення окресленої проблеми доцільним вбачається вдосконалення змісту ч. 2 статті 429 ЦК України двома альтернативними шляхами: 1) встановлення, що право на реєстрацію винаходу, корисної моделі, промислового зразка, які створені під час виконання трудових обов'язків, належить роботодавцю автора, якщо інше не передбачено договором; 2) викладення норми в існуючій редакції, проте з додаванням слів «якщо інше не встановлено ... законом ...».

Запропоновані зміни забезпечать чіткі та зрозумілі правила визначення суб'єкта майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, створені під час виконання трудових обов'язків, стимулюватимуть інноваційну діяльність, інвестування в таку діяльність, розвиток національної економіки.

Перелік використаних джерел / List of references

1. Дмитришин В. С. Набуття та передання прав на службові об'єкти інтелектуальної власності. Вісник НТУУ. «КПД». Політологія. Соціологія. Право. 2022. № 2 (54). С.45–50. Dmytryshyn V.S. Nabuttya ta peredannya prav na sluzhbovi ob"yekty intelektual'noyi vlasnosti. Visnyk NTUU. «KPD». Politologiya. Sotsiologiya. Pravo. 2022. № 2 (54). S.45–50.
2. Ярошевська Т. В. Право на службовий винахід : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2009. 199 с. Yaroshevs'ka T. V. Pravo na sluzhbovyy vynakhid : dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.03. Kharkiv, 2009. 199 s.
3. Кодинець А. О. Систематизація законодавства у сфері інтелектуальної власності: проблеми та перспективи: Роль і місце інформаційного права і права інтелектуальної власності в сучасних умовах. Креативні індустрії: ел. зб. матеріалів III Всеукр. наук.- практ. конф., м. Київ, 11 листоп. 2021 р. / редкол.: О. Ф. Дорошенко, В. Г. Пилипчук та ін.; НДІ інтел. власн. НАПрН України, Навч.-наук. інст. права КНУ ім. Т. Шевченка, Київ, 2021. С. 139–153. Kodynets' A.O. Systematyzatsiya zakonodavstva u sferi intelektual'noyi vlasnosti: problemy ta perspektyvy: Rol' i mistse informatsiynoho prava i prava intelektual'noi vlasnosti v suchasnykh umovakh. Kreatyvni industrii: el. zb. materialiv III Vseukr. nauk.- prakt. konf., m. Kyiv, 11 lystop. 2021r. / redkol.: O. F. Doroshenko, V. H. Pylpuchuk ta in.; NDI intel. vlasn. NAPrN Ukrainy, Navch.-nauk. inst. prava KNU im. T. Shevchenka, Kyiv, 2021. S. 139–153.
4. Воронін Я. Г. Цивільно-правова охорона винаходів в Україні : дис. ... канд. юрид наук : 12.00.03. Київ, 2009. 181 с. Voronin YA. H. Tsyvil'no-pravova okhorona vynakhodiv v Ukraini : dys. ... kand. yuryd nauk : 12.00.03. Kyiv, 2009. 181 s.
5. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 04 серпня 2021 року. Справа № 465/5652/15. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladі kolehiyi suddiv Druhoyi sudovoyi palaty Kasatsiynoho tsyvil'noho sudu vid 04 serpnya 2021 roku. Sprava № 465/5652/15. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/98869858?links_npa=T030435%20843486 (дата звернення: 13.02.2023).
6. Крат В. Основним регулятором договірних відносин є ЦК України, а не окремі закони. Krat V. Osnovnym rehulyatorom dohovirnykh vidnosyn ye TSK Ukrainy, a ne okremi zakony. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1235909/?fbclid=IwAR3Vs4pjjsglitiovf68DQSwfh9BZWQMBkg1x5erQHx2hYYWIFqE6gl5N_fo (дата звернення: 13.02.2023).
7. Постанова ВП ВС від 22 червня 2021 р. Справа № 334/3161/175. Postanova VP VS vid 22 chervnya 2021 r. Sprava № 334/3161/175. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/98483113> (дата звернення: 13.02.2023).
8. Штефан А. С. Авторське право і суміжні права: особливості правової охорони, здійснення та захисту: монографія. Київ: НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ, Інтерсервіс, 2017. 150 с. Shtefan A. S. Avtors'ke pravo i sumizhni prava: osoblyvosti pravovoi okhorony, zdiysnennya ta zakhystu: monohrafiya. Kyiv : NDI intelektual'noi vlasnosti NAPrNU, Interservis, 2017. 150 s.
9. Ухвала Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 09 листопада 2021 р. Справа № 910/19319/20. Ukhvala Verkhovnoho Sudu u skladі kolehiyi suddiv Kasatsiynoho hospodars'koho sudu vid 09 lystopada 2021 r. Sprava № 910/19319/20. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/100956841?links_npa=T030435%20843486 (дата звернення: 13.02.2023).

10. *Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 27 жовтня 2021 р. Справа № 727/3072/18.*
Postanova Verkhovnoho Sudu u skladі kolehiyi suddiv Druhoyi sudovoyi palaty Kasatsiynoho tsyvil'noho sudu vid 27 zhovtnya 2021 r. Sprava № 727/3072/18.
URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/100816937?links_npa=T030435%20843486 (дата звернення: 13.02.2023).

Iryna Koval

Doctor of Legal Sciences/Dr. Habil. (Law), Professor, Dean of the Law Faculty of Vasyl' Stus Donetsk National University, leading researcher of the Intellectual Property Scientific Research Institute of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

Yuliia Pavliuchenko

Doctor of Legal Sciences/Dr. Habil. (Law), Associate Professor, Acting Head of the Department of Commercial and Administrative Law of Vasyl' Stus Donetsk National University

The legal providing of interests of subjects of ménage is in the field of acquisition and realization of intellectual property rights

In the article it will be that as creators of results of intellectual activity physical persons come forward exceptionally, then plenitude of actions of subjects of ménage in relation to realization of rights on the objects of intellectual property depends on the proper settlement of order of acquisition and distribution of rights on the marked objects in fact, considerable part of results of intellectual property in the field of a ménage created exactly by workers. Interests of subjects of ménage are certain in the field of acquisition and realization of rights on the objects of intellectual property, that is created during implementation of labour duties, as interests, that consist in the unimpeded use of objects in own economic activity with the aim of strengthening of its competitiveness, introduction in activity of innovative constituent, commercialization of official objects of intellectual property.

A national legislation is analysed and set that the norms of the Civil code of Ukraine, special laws set the different going near the settlement of this question, include regulations, that is subject to different interpretation and, accordingly, application. Such state creates in practice a vagueness for the subjects of the marked legal relationships in their rights and duties, negatively influences on realization of interests of these subjects, stability of contractual obligations, creates the threat of violation of their rights. Harmful consequences are analysed for realization of innovative activity of co-ownership property rights on a service invention by an employer and employee.

For the decision of this problem, the optimal variant of concordance of interests of subjects of official invention, after which, the legal subject on the receipt of patent/of certificate, and as a result, by the subject of property rights, the subject of ménage — employer must near-term confess, and the proper explaining and stimulant providing must get a material reward to the creator-worker. Offer changes will provide the clear and understandable rules of decision of subject of property rights on the objects of intellectual property, created during implementation of labour duties, will stimulate innovative activity, investing in such activity, development of the national economy.

Keywords: intellectual property, object of intellectual property made for hire, protection of rights and interests of subjects of ménage, disputes in economic activity, subject of ménage, economic turnover

Подано / Submitted: 13.02.2023
Прийнято до публікації / Accepted: 20.02.2023